

LAKIALOITE 39/2004 vp

Laki hovioikeuslain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan uuden Jyväskylän hovioikeuden perustamista hovioikeuksien toimintaedellytysten ja tehokkuuden lisäämiseksi sekä kansalaisten oikeusturvan parantamiseksi ja kustannusten säästämiseksi. Ehdotukseen liittyvä hovioikeuksien tuomiopiirien rajojen tar-

kistus merkitsisi ruuhkien vähenemistä myös Turun ja Itä-Suomen hovioikeuksissa. Ehdotus ratkaisisi myös suurimmalta osin ne erimielisyydet, joita on syntynyt oikeusministeriön suunnitelmista muuttaa hovioikeuspiirien rajoja.

PERUSTELUT

Suomessa on kuusi hovioikeutta. Ne ovat Turun, Vaasan, Itä-Suomen (Kuopion), Helsingin, Kouvolan ja Rovaniemen hovioikeudet. Suurin osa hovioikeuksien käsittelemistä asioista on valituksia käräjäoikeuksien ratkaisusta. Hovioikeudet käsittelevät lisäksi ensimmäisenä asteen valtio- ja maanpetosasioita sekä eräitä virkasyyteasioita. Niiden tehtäviin kuuluu myös valvoa yleisellä tasolla piirinsä käräjäoikeuksien toimintaa.

Vuonna 1998 tuli voimaan uusi hovioikeusmenettely, joka lisäsi ratkaisevasti suullisten käsittelyjen määrää. Hovioikeudet ovat ruuhkautuneet yhä pahemmin. Vuonna 2001 keskimääräinen käsittelyaika oli jo 7,8 kuukautta. Tätä on pidettävä liian pitkänä oikeusturvan näkökulmasta, ja se aiheuttaa monenlaisia vaikeuksia ja menetyksiä oikeusturvaa hakeville. Pitkiin käsittelyaikoihin syynä ovat laajentuneet ja vaikeutuneet asiat. Suurin syy on kuitenkin suullisten kä-

sittelyjen määrän kasvu ja alueellisesti liian laajat hovioikeuspiirit.

Hovioikeuksien ruuhkien ja kustannusten nousuongelmien ratkaisemiseksi on jo muutoksenhakuoikeutta rajoitettu ja menettelyjä kevennetty. Nämä ovat arveluttavia keinoja, koska ne saattavat vakavasti vaarantaa kansalaisten oikeusturvaa ja luottamusta tuomioistuinlaitokseen.

Koska hovioikeuksien tuomiopiirit ovat varsin suuria, hovioikeudet järjestävät hovioikeuspaikkakuntien ulkopuolisilla matkakäräjillä suullisia pääkäsittelyjä yhä enemmän. Vuosittain näitä asioita on noin 400, ja määrä on kasvussa. Suuri osa näistä on Vaasan hovioikeuspiirin alueella ja varsinkin Jyväskylässä. Hovioikeudelle tulee erittäin paljon matkapäiviä. Liikenne- ja tieyhteydet Vaasan ja Jyväskylän välillä ovat huonot. Matkakäräjistä aiheutuu kasvava määrä kustannuksia. Tuomarien työaikaa kuluu

kohtuuttomasti autossa istumiseen. Toisaalta mm. oikeuskansleri on lausunnossaan edellyttänyt hovioikeuksien pitävän istuntoja eri paikkakunnilla.

Vaasan hovioikeudessa keskimääräinen käsittelyaika on viime vuosina pidentynyt. Vuonna 2001 se oli 7 kk 8 pv, vuonna 2002 7 kk 14 pv ja vuonna 2003 7 kk 22 pv.

Hovioikeuksien asiaruuhkien purkamiseksi, käsittelyaikojen lyhentämiseksi, oikeusturvan parantamiseksi ja tuomioistuinlaitoksen kokonaiskustannusten hillitsemiseksi on perusteltua perustaa uusi, seitsemäs hovioikeuspiiri. Luontevinta on sijoittaa uusi hovioikeus Jyväskylään. Jyväskylässä pidetään jo nyt käytännössä joka viikko usean päivän mittaiset Vaasan hovioikeuden matkakäräjät. Vuonna 2000 Vaasan hovioikeuden 424 suullisen pääkäsittelyn asiasta 147 käsiteltiin Jyväskylässä ja pienempi määrä Raahessa. Seuraavana vuonna vastaavasti 476 asiasta 181 käsiteltiin Jyväskylässä. Vuonna 2003 pääkäsittelyjä oli 502, ja niistä Jyväskylässä 162. Kasvavan ja kehittyvän Jyväskylän ja sitä ympäröivän maakunnan alueella hovioikeudessa käsiteltävien asioiden määrä ja niiden kasvu on niin mittava, että etäisyydet huomioon ottaen Jyväskylän hovioikeuden perustaminen on järkevä ratkaisu. Jyväskylästä on järjestettävissä asianmukaiset tilat hovioikeudelle.

Jyväskylän hovioikeuspiiriin tulisi määrätä koko Keski-Suomen maakunta ja lisäksi Itä-

Suomen hovioikeuspiiristä Pieksämäen käräjäpiiri, johon mm. Hankasalmen ja Kangasniemen kunnat kuuluvat. Myös Oriveden, Mäntän ja Virtain seutukuntien kunnat olisi perusteltua siirtää Turun hovioikeuspiiristä uuteen Jyväskylän hovioikeuspiiriin, koska näiltä alueilta etäisyydet Turkuun ovat kohtuuttoman pitkät. Näin toteutettuna myös mm. Turun hovioikeuden työmäärä keventyisi ja ruuhkat vähenisivät. Viimeksi mainittujen seutukuntien liittäminen uuteen hovioikeuspiiriin edellyttää tarkistuksia eräiden käräjäoikeuspiirien rajoihin. Näin muodostuvan uuden Jyväskylän hovioikeuspiirin asiamäärä nousisi useita nykyisiä hovioikeuksia suuremmaksi.

Oikeusministeriö valmistelee parhaillaan hovioikeuspiirien rajojen muutoksia. Sekä kunnissa että käräjäoikeuksissa, joita muutokset koskisivat, on laajaa vastustusta kaavailuja kohtaan. Uuden hovioikeuden tuomiopiirin perustaminen Jyväskylään ratkaisisi nämä ongelmat. Se muodostaisi yhtenäisen ja toimivan kokonaisuuden. Samalla saavutettaisiin kustannussäästöjä sekä valtiolle että asiakkaille melko pian hovioikeuden perustamisen jälkeen.

Laki on tarkoitettu tulevan voimaan mahdollisimman pian.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

hovioikeuslain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun hovioikeuslain (56/1994) 1 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 §

Hovioikeudet

Yleisiä ylioikeuksia ovat Turun, Vaasan, Itä-

Suomen, Helsingin, Kouvolan, Rovaniemen ja Jyväskylän hovioikeudet.

— — — — —

LA 39/2004 vp — Toimi Kankaanniemi /kd ym.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta

.

Helsingissä 6 päivänä huhtikuuta 2004

Toimi Kankaanniemi /kd
Ahti Vielma /kok
Lauri Oinonen /kesk

Petri Neittaanmäki /kesk
Kalevi Olin /sd